

OHRANITVENO KMETIJSTVO "OK" V SVETU IN EVROPI

Ohranitveno kmetijstvo "OK" (angl. Conservation agriculture "CA") je v svetu vodilni in rastoči sistem kmetovanja, ki v največji meri zmanjšuje negativne vplive intenzivnega kmetijstva na rodovitnost tal in okolje. Po podatkih mednarodne organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo FAO iz leta 2018 (leto zajema 2017), je zadnjih nekaj let v svetu narasla pridelava poljščin in drugih industrijskih rastlin v ohranitvenem kmetijstvu, pretežno z tehnologijo v direktni setvi (no-tillage) na 180 milijonov ha, po stopnji rasti 10 milijonov ha/leto. Seznam 14 vodilnih držav v svetu in EU-Evropa skupaj v ohranitvenem kmetijstvu po površinah v milijonih ha:

1) ZDA	43,20
2) Brazilija	32,00
3) Argentina	31,03
4) Kanada	19,94
5) Avstralija	22,30
6) Kitajska	9,00
7) Rusija	5,00
8) EU-Evropa	3,56
9) Paragvaj	3,00
10) Kazakstan	2,50
11) Bolivija	2,00
12) Indija	1,50
13) Urugvaj	1,26
14) Ukrajina	0,70
15) Pakistan	0,60

Sistem Ohranitveno kmetijstvo "OK" s tehnologijo direktne setve (no-tillage) ali setev v neobdelana tla preprečuje negativne učinke intenzivne obdelave tal, ter vodno in vetrno erozijo. Razvila ga je zainteresirana skupina kmetov praktikov v sodelovanju s strokovnjaki (Rolf Derpsch in drugi) in s pomočjo politike pred več kot pol stoletja. To je bila rešitev za veliko področij v Severni in Južni Ameriki, v Avstraliji in drugod po svetu. Sistem temelji na treh osnovnih tehnoloških stebrih za ohranitev in izboljšanje zdravja tal kot trajnostne kmetijske pridelave. Povezana načela ohranitvenega kmetijstva so bila sprejeta pri organizaciji FAO leta 2009):

Definicija:

- ▣ **1)** Nič ali minimalni mehanski posegi v tla; poseg v tla površinsko gledano ne sme preseči 25% celotne površine, en delovni element pa lahko poškoduje največ 15 cm širok pas, vse to velja tudi za trajne nasade.
- ▣ **2)** S talna pokritost tal s poljščinami, ali dosevki in /ali rastlinskimi ostanki; minimalna pokritost tal 30 %, neposredno po setvi.
- ▣ **3)** Pester kolobar, s čim več rastlinskimi vrstami

Na tej osnovi so se pozneje razvile še druge tehnologije kot so: Mulch-tillage, Vertical-tillage, Strip-tillage, Slot-tillage, Stubble-tillage, Ridge tillage in druge. Njihova skupna značilnost je 100 % uporaba izključno sejalne tehnike za direktno setev (no-tillage).

Ohranitveno kmetijstvo "OK" v Evropi

Velika ovira za razvoj ohranitvenega kmetijstva v Evropi je prevladujoča brez plužna "ohranitvena obdelava tal" s intenzivno mehansko obdelavo. To predstavlja nejasnost **oximoron**; nesmiselno vsebinsko nasprotovanje v besedni zvezi *ohranitvena obdelava*.

Tako pojmovanje je v neposrednem in posrednem nasprotju z osnovnimi načeli 1 in 2 ohranitvenega kmetijstva. Po načelu 1 je vsaka obdelava tal škodljiva, dovoljeni so minimalni posegi. Z intenzivnostjo obdelave tal se izgublja pokritost tal, kar je v nasprotju z osnovnim načelom 2. Skoraj vse prednosti ohranitvenega kmetijstva izhajajo iz neprekinjene pokritosti tal z organsko maso in samo nekaj prednosti nastane zaradi tega, ker tla niso obdelana.

To potrjuje tudi raziskave (David Montgomery in Don C. Reicosky), da so izpusti ogljikovega dioksida (CO₂), ki so povezani z obdelavo, sorazmerni s prostornino zrahljane zemlje in obratno sorazmerni z pojmom ohranitvena. Posledica obdelave je izguba talnega ogljika, rodovitnosti tal, biotske pestrosti, erozija in drugo.

Besedna zveza ohranitvena obdelava tal je dopustna le, če se upoštevajo vsa tri načela Ohranitvenega kmetijstva "OK", sicer je najbolje, da se izraz spremeni ali umakne iz praktičnega besedišča.

Naloga kmetijske praktične in znanstvene stroke v EU in Sloveniji je odpraviti nejasnosti (oximoron) v izrazoslovju in prakso, ter poiskati ustrezno soglasje s standardizacijo raziskav v Ohranitvenem kmetijstvu "OK". To bo omogočilo hitrejši in dolgoročni razvoj trajnostnega kmetijstva, varovanje okolja in izboljšanje konkurenčne sposobnosti primarnega kmetijstva. Ohranitveno kmetijstvo je tudi edini način za izboljšanje zdravja tal, preprečevanja erozije in naravno delovanje ekosistema.

Ljutomer, 10.01.2021

Zapisal: Milan Rebernik